

**В. В. Крижевський,
А. П. Радзіховський,
О. А. Біляєва,
Є. Б. Колесников,
О. І. Міроненко,
Р. В. Іванченко,
Є. Є. Крижевський,
Ю. В. Риб'янець,
М. І. Зубаль**

*Національний університет
охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика, м. Київ*

© Колектив авторів

СУЧАСНИЙ СТАН РОБОТИ КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОЇ І НЕВІДКЛАДНОЇ ХІРУРГІЇ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Реферат. Лікувальна робота у військовий час має свої особливості. Серед прийнятих на лікування у клініку пацієнтів різко збільшується кількість операцій з приводу первинної обробки ран, некретомії та ампутації кінцівок і пальців, видалення сторонніх тіл (куль, уламків, скла та інших), лікування комбінованих травм м'яких тканин із переломами кісток та інші. Дуже важливе значення для підготовки операційних ран для реконструктивних та відновлювальних операцій має використання ВАК та пульсо-ВАК апаратів, ультразвукових кавітаторів, дерматомів, мікроінструментів та шовного матеріалу для мікрохірургічних оперативних втручань.

Ключові слова: поранення, травма, хірургічне втручання

За період з часу нашої останньої кафедральної конференції у 2018 році минуло кілька років. Це були різні роки роботи, і мирні успішні роки напруженої сумісної праці співробітників лікарні і кафедри під керівництвом Головного лікаря КМКЛ №6 доктора медичних наук, професора, Заслуженого лікаря України Крижевського Вадима Віталійовича, коли лікарня розширювалася, відкривалися додаткові підрозділи, отримувалася нова апаратура, освоювалися численні найбільш ефективні методи лікування. Успішно працювала і керована ним кафедра загальної та невідкладної хірургії Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, продовжуючи традиції наших вчених завідувачів кафедри з минулих часів.

У різні часи кафедру (якій виповнилося 88 років) очолювали найкращі хірурги свого часу, широко відомі не тільки в Україні, а й далеко за її кордонами. Це відомі авторитетні професори Коломійченко М.С., Братусь В.Д., Акімов В.Й, Скрипніченко Д.Ф, Радзіховський А.П., який очолював кафедру з 1989 до 2015 року. З грудня 2015 року до теперішнього часу кафедру очолює професор Крижевський В.В. Саме в період його каденції випали важкі роки змін у країні, всіляких труднощів, боротьби з дуже небезпечним захворюванням на пандемію COVID-19 і, нарешті, роки жакливої війни з віроломним агресором.

У 2019 році несподівано почалася пандемія COVID-19. Великим випробуванням для нас стала боротьба з пандемією COVID-19, коли в період запровадженого державою карантину треба було організувати роботу кафедри та лікарні в нових умовах з необхідністю реструктуризувати відділення лікарні відповідно до вимог суворої ізоляції хворих на COVID та водночас надавати хірургічну допомогу населен-

ню, а також продовжувати педагогічний процес на кафедрі. Організаційні заходи у цей період включали: - створення ізольованих інфекційних відділень з виділенням додаткових площ та забезпечення продовження роботи інших служб лікарні, у тому числі включаючи хірургічну допомогу інфікованим та неінфікованим коронавірусом пацієнтів;

- забезпечення засобами захисту персоналу та пацієнтів, ліками, киснем та кисневими концентраторами, дихальними системами, тестовими наборами;
- організація навчання та безперебійної роботи персоналу кафедри та лікарні в період пандемії.

За період пандемії COVID-19 хірургічні відділення було перепрофільовані для лікування хворих на COVID та функціонували як інфекційні відділення. Всі лікарі-хірурги приймали участь в боротьбі з цією загрозою життям українців. Протягом 48 днів з початку пандемії всі завідувачі відділень, на чолі з Головним лікарем лікарні працювали в постійному режимі, не залишаючи клініку. Всього за період пандемії було проліковано 7925 пацієнтів та надана допомога на базі центру ще 1282 пацієнтам в якості сортувального відділення. При наявності гострої хірургічної патології у таких хворих вони були прооперовані. Ургентні операції пацієнтам з загрозою життя виконувалися на тлі ускладнень, пов'язаних із коронавірусом (гематоми, мезотромбози, трахеостомії, дренажування плевральної порожнини по Бюлау та інші).

Військовий стан в Україні. На жаль, під час карантину з приводу пандемії коронавірусу, який було скасовано лише 1 липня 2023 року, у лютому 2022 року до нашої країни прийшла нова біда – напад російського агресора. У країні було запроваджено військовий стан. Пішли

добровольцями та були покликані до армії захищати батьківщину співробітники нашої кафедри та лікарні: хірурги Іванченко Р., Циганенко О., Панайотов В. анестезіолог Захурдай С., невропатолог Мокрінський Р. медсестри Поліщук М, Чернецька Н., які сміливо воювали, (а деякі продовжують воювати) та виконували свою складну роботу на полях боїв у військових медичних підрозділах, рятуючи життя пораненим бійцям. Країни всього світу засудили агресора та стали надавати всебічну підтримку та допомогу Україні. Поряд із урядом України, завідувач кафедри, співробітники лікарні та кафедри почали використовувати колишні та встановлювати нові міжнародні зв'язки для отримання медичної допомоги з різних країн Європи та Америки. Так з Бельгії були отримані апарати, інструменти та пристрої для надання допомоги пораненим бійцям.

Солідарність європейських друзів у боротьбі за перемогу України. 18.11.2022 року завдяки особистим контактам завідувача кафедри загальної та невідкладної хірургії НУОЗ України імені П.Л. Шупика, директора Київської міської клінічної лікарні №6 Вадима Крижевського та суттєвої допомоги мера міста Києва Віталія Кличка, департаменту охорони здоров'я України та мера міста Брюсселю Филипа Клозе було отримано вироби медичного призначення та техніку для лікування військовослужбовців ЗСУ. Делегація мерії Брюсселю в особі Пані Марі-Франс Ботт, Пана Фредеріка

Лаффона передала благодійну допомогу лікарні у присутності посла Королівства Бельгії в Україні Пітера Ван Де Вельде та першого заступника голови Київської міської державної адміністрації, пана Поворозника Миколи Юрійовича та директорки Департаменту охорони здоров'я КМДА, пані Гінзбург Валентини Григорівни, професорсько-викладацького складу кафедри, адміністрації та співробітників закладу (рис. 1).

Лікарня отримала вкрай необхідні для оперативного та консервативного лікування обладнання та інструменти: налобні освітлювачі, збільшуючі лінзи, ультразвуковий кавітатор «Soring» для лікування гнійних ран, підйомник для м'якого транспортування тяжко хворих, протипролежневі матраци, зігрівальні камери для опікових пацієнтів та інші засоби (рис. 2, 3).

Рис. 2 Обладнання та інструменти для лікування поранених бійців

Рис. 1. Делегація мерії Брюсселю, співробітники лікарні та кафедри, адміністрація лікарні та міста під час вручення добровільної допомоги від європейських друзів

Рис. 3 Підйомник для м'якого транспортування тяжко хворих та поранених бійців

Благодійна допомога лікарні та кафедрі зі США. із США благодійна допомога прийшла від нашого колеги професора Колесникова Є.Б, який кілька разів особисто їздив до Америки і за власні кошти набував необхідні для клініки та кафедри хірургічні прилади, мікросудинні інструменти та нитки, ВАК та пульсо-ВАК апарати для лікування та очищення вогнепальних ран, підготовки їх до реконструктивних мікрохірургічних операцій. Крім того, для покращення педагогічного процесу на кафедрі він пройшов численні оплачувані закордонні науково-педагогічні стажування та в Гарвардському університеті (Бостон, США), Університеті Джона Хопкінса (John Hopkins), Американському коледжі хірургів і привіз усі ці навчальні матеріали. в Україну для навчання наших інтернів та лікарів на курсах тематичного удосконалення.

Благодійна допомога для лікарні з Німеччини. Показовим фактом причетності усіх співробітників лікарні і, навіть лікарів-інтернів стала діяльність лікаря-інтерна 2-го року навчання з нашої кафедри Андріясової Альвіни, яка є представником волонтерської організації *Communitas Heinichen*, Німеччина в Україні. Завдяки плідній співпраці волонтерів та адміністрації лікарні з німецькими друзями в проміжок за 2022-2023 роки вони змогли привезти 3 контейнери з гуманітарною допомогою для нашої лікарні, серед якої були лікарняні ліжка, інвалідні візочки, засоби особистої гігіє-

ни і найголовніше - хірургічні інструменти та перев'язувальні матеріали.

Лікувальна робота у військовий час. Лікувальна робота у військовий час має свої особливості. Окрім пацієнтів із загальною хірургічною патологією, яких, як і раніше, потрібно було оперувати та лікувати консервативно, до клініки почали надходити поранені бійці з фронту бойових дій. Різко піднялася кількість операцій з приводу первинної обробки ран, некректомії та ампутації кінцівок і пальців, видалення сторонніх тіл (куль, уламків, скла та інших), лікування комбінованих травм м'яких тканин із переломами кісток та інші. Причиною травм були не тільки вогнепальні травматичні пошкодження, але і відмороження у зимовий період.

З 24.02.2022, з моменту початку війни у хірургічному підрозділі лікарні було проліковано 2229 пацієнтів, виконано 2129 операцій, було відкрито відділення реконструктивно-пластичної хірургії де надається високоспеціалізована допомога військовослужбовцям сил оборони та мирному населенню, які отримали бойову травму. Була придбана необхідна апаратура та засоби для лікування поранених. Дуже важливе значення у підготовці операційних ран для реконструктивних та відновлювальних операцій мало використання ВАК та пульсо-ВАК апаратів, ультразвукових кавітаторів, дерматомів, мікроінструментів та шовного матеріалу для мікрохірургічних оперативних втручань. Не менш важливо значення мав і ретельний відбір необхідних антибактеріальних, антисептичних та інших лікарських засобів. Для здійснення цієї роботи на високому рівні і в повному обсязі в штат лікарні були додатково зараховані судинні, торакальні та пластичні хірурги.

Основні операції, які були проведені пораненим бійцям: реконструкції поширених дефектів м'яких тканин різних анатомічних локалізацій (кінцівки, тулуб, обличчя) виниклих внаслідок міно-вибухової травми, а саме:

- мікросудинна транспозиція або вільна пересадка комплексів тканин; пересадка розщепленого шкірного трансплантата на велику гранулюючу рану;
- пластичні операції після опікових контрактур;
- операції на периферійній нервовій системі (первинний шов або вільна аутонервова пластика стовбурових нервів кінцівок);
- реплантація сегментів кінцівок при травматичному відчленуванні.

У цей період було також відкрито відділення реабілітації поранених та оперованих або не оперованих в лікарні бійців. Це відділення має дуже важливе значення для завершення лікувального процесу в післяопераційному періоді

та повернення поранених бійців на фронт або у громадянське життя.

У відділенні працюють висококваліфіковані фахівці, використовується найсучасніша апаратура, новітні технології та методики відновлення здоров'я бійців. Незважаючи на обставини та труднощі воєнного часу на кафедрі загальної та невідкладної хірургії тривала як лікувальна так і наукова та педагогічна робота. Співробітники кафедри у повному складі на чолі із завідувачем кафедри брали участь у лікувальному процесі, виконуючи найскладніші операції, післяопераційне виходжування хворих, проводячи клінічні обходи та консультації.

На кафедрі розширили можливості донесення до лікарів країни через курси тематичного вдосконалення вкрай необхідну інформацію щодо інноваційних технологій лікування інфікованих ран та травматичних ушкоджень у військовий час. Таку ж тематику запровадили до курсу навчання лікарів-інтернів. Також активно розроблялася тема використання штучного інтелекту на етапах евакуації, діагностики та лікування поранених під час війни в Україні.

Для подальшого удосконалення організації навчального процесу співробітники кафедри пройшли численні закордонні науково-педагогічні стажування: Гарвардський університет (США),

Центр українсько-європейського науково-педагогічного співробітництва UA/EU (Італія, Великобританія, Польща, Латвія та інші).

Продовжувалася наукова робота кафедри і підготовка наукових кадрів. Захищено 5 дисертацій кандидатів медичних наук, ще 4 в процесі підготовки. Оpubліковано 8 монографій, 32 статті, 12 патентів на винаходи. Професором кафедри отримано звання «Науковець року 2020» України та Академік Міжнародної академії медичних наук. Сертифікат академії було вручено у Королівському Коледжі хірургів Великобританії. Працівники кафедри за цей період отримали ряд державних нагород та інших почесних відзнак, серед яких: Орден «Гордість нації», «Орден Пошани», ордени «За громадську доблесть» та «Сила милосердя», велику Срібну медаль Української академії наук, міжнародну премію ім. Григорія Сковороди, Золоту медаль Національної академії мистецтв України та багато інших.

Таким чином, підводячи ітоги роботи кафедри загальної та невідкладної хірургії Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика у період військового стану в Україні, слід зазначити, що співробітниками кафедри продовжується активна громадська, учбова, науково-педагогічна та клінічна робота, яка направлена на покращення життя українців та здоров'я Нації.

THE CURRENT STATE OF THE DEPARTMENT OF GENERAL AND EMERGENCY SURGERY DURING THE PERIOD OF MARTIAL LAW IN UKRAINE

*V. V. Kryzhevsky,
A. P. Radzikhovsky,
O. A. Bilyaeva,
E. B. Kolesnikov,
O. I. Mironenko,
P. V. Ivanchenko,
E. E. Kryzhevskiy,
Yu. V. Rybianets,
M. I. Zubal*

Abstract. Medical work in wartime has its own peculiarities. Among the patients admitted to the clinic for treatment, the number of operations for primary treatment of wounds, necroctomy and amputation of limbs and fingers, removal of foreign bodies (bullets, fragments, glass, etc.), treatment of combined injuries of soft tissues with bone fractures, and others is increasing sharply. The use of VAC and pulse-VAC devices, ultrasonic cavitators, dermatomes, micro-instruments and suture material for microsurgical interventions is very important for the preparation of surgical wounds for reconstructive and restorative operations.

Key words: *injury, trauma, surgical intervention*